

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

172. Multa de pluritate beneficiorum scitu digna adnotantur. Et inter alia quæ discutiuntur in textu hujus Resolutionis pro prædicta materia, tandem deducitur, quod Papa licitè dispensare potest in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

impugnandum esset cuiuscunque arbitrio, quod dicere
in re non graui absurdum quidem videtur. Et qui-
dem tempus nouitatis est de forma, sed forma omis-
sa in qualibet minima parte actus, vitiat totum
actum. Ergo, &c.

RESOL. CLXXII.

Multa de pluralitate beneficiorum scitu digna adno-
tatur.

Ex parte alia quae dicuntur in textu huius Resolu-
tionis pro predicta materia, tandem deducitur
quod Papa licet dispensare possit in pluralitate
beneficiorum, quando iusta subest causa, secus gra-
uiter delinquit.

Et quod nemini suffragatur dispensatio Pontificia ad
possidendum simul plura beneficia, nisi ex iusta
causa fuerint obtenta, & aliter peccat mortaliter,
neque tutus est in conscientia per huiusmodi dispen-
sationem, sed tenetur alterum resignare.
Et ut quando unum beneficium est sufficiens ad con-
gruam sustentationem, licitum sit absque dispen-
satione Papae, vel Episcopi & nulla alia causa te-
nere plura beneficia simplicia, residentiam non re-
quirentia, siquae saltem ex consuetudine nota & to-
lerata.

Et in §. penultimo & ultimo huius Resolutionis da-
tur graui doctrina, & in mente & promptu tenen-
da a Confessarijs, quomodo se gerere debeant cum
supradicta circa absolutiorem, nisi superflua erogent
in Ecclesia cultualem, & opera pia, &c. Ex part.
10. tractat. 13. & Misc. 3. Ref. 1.

§. 1. Ordinarie non est licitum, sed cum natu-
rali iure pugnat, quod Clericus habeat
plura beneficia qualiacumque; quorum vnum ad
honestam eius sustentationem sufficit. Ita sentit
sanctus Bernardus, epistola 271. ad Comitem Theo-
baldum, & de consideratione ad Eugenium Papam,
lib. 3. cap. 6. Sanctus Thomas Quolibet. 9. artic. 15.
de iure Papa licet dispensare potest in pluralitate
beneficiorum quando iusta subest causa: nam si hæc
non subit, tunc & dispensans grauiter delinquit, &
ille qui dispensationem petit, & accipit, similiter
peccat, neque tutus est in conscientia per eiusmodi
dispensationem, sed tenetur alterum resignare. Ita
docet D. Thomas supra Adrianus in 4. de plurali-
tate Præbendarum. Caietanus verb. Beneficiorum
multiplicatio. Sotus lib. 3. quest. 6. artic. 3. Toletus
lib. 4. cap. 71. Ioannes Maior in 4. distinct. 24. quest.
4. Azorius, part. 2. lib. 6. cap. 12. quest. 12. Val-
quesa de Benefic. cap. 4. num. 159. & Glossa, in ca-
pit. Dudum, 1. de Electione verb. Retinere: Notan-
dam inquit, quod qui habet plura beneficia, quo-
rum alterum per se sufficeret, non potest sine mor-
tali peccato retinere aliud. Et sumitur ex cap. Is cui
de Præbendis, in 6. Is cui conceditur, vt auctoritate
apostolica possit vni personæ idoneæ, in sua, vel
in Ecclesia providere, alicui aliud beneficium suf-
ficiens obtinere non potest. Ratio in
primis est, quia ne quidem Pontifex est Dominus
beneficiorum, sed dispensator; non potest autem
dispensator pro suo arbitrio distribuere bona, suæ
gratiæ & providentiæ relicta dispensanda seu eroganda:
sed iuxta æquam rationem, voluntatem eorum, qui
illa dispensanda reliquerunt, aut commiserunt, obli-
gantur ea dispensare, & distribuere. Secundò; quia
immittitur diuinus cultus, quando vnus plura beneficia
possidet & Ecclesia destituitur suis Ministris: Vnus
enim non pluries legit Horas Canonicas, neq; in di-
stinctis Ecclesijs ministrat: frustrantur & alij sapius

indigentes Clerici fortè magis idonei, magisque viles
Ecclesiæ; quam qui plura detinent. Hinc Caietan. in
Summa verb. Beneficium, dixit: Dispensatio Papæ
cedit super ius positium, & non super ius diuinum;
pluralitas autem beneficiorum sine rationabili causa
est contra ius Diuinum.

2. Sed quod de iure communi, & naturæ non sit
prohibita pluralitas beneficiorum, sed tantum can-
onico, tenuit Innocentius, in c. Cum iam dudum,
de Præbend. & alibi, quem citat, & sequitur latè
prædictam opinionem probans Cardinalis Zabarel-
la, in Clem. Gratia. de Rescriptis; questio 19. Ver-
sic. Venio ad tertium. Eandem opinionem quoad
beneficia, curam animarum non habentia, scilicet,
horum multitudinem non esse diuina lege prohibi-
tam, tenet Quintanaducñas, Ecclesi. 4. n. 59. &
119. Glossa etiam in c. Dudum 2. verb. Retinere, de
Rescriptis. Licet affirmet eum, qui habet plura Be-
neficia, quorum alterum per se sufficit, non posse
sine peccato mortali retinere aliud absque dispen-
satione; dicit tamen posse licite retinere ex Papæ dis-
pensatione, eo quod dispensatio reddat licitum, quod
non erat licitum. Iuxta omnes tamen Papa absque
legitima, & iusta causa scienter dispensans malè fa-
ceret, & grauiter peccaret. Non est tamen receden-
dum à sententia Theologorum; quam nouissimè
sequitur Layman, lib. 4. tract. 2. cap. 8. num. 2.
& Bossius in Moral. tom. 2. tit. 7. §. 1. n. 2. cum
segg. causas verò iustas, vt possit Pontifex dispensare
in pluralitate beneficiorum enumerat Malderus, de
Iust. tr. 9. c. 2. dub. 18. Bossius loc. cit. n. 6. & segg.

3. Verùm aliqui putant, quòd quando vnum Be-
neficio est sufficiens ad congruam sustentationem
licitum esse etiam absque dispensatione Papæ, vel
Episcopi, & nulla alia causa tenere plura Beneficia
simplicia residentiam non requirentia, si id fiat pura
mente non propter auaritiam, aut ambitionem vel
aliam causam illicitam, idque saltem ex consuetudi-
ne nota, & tolerata. Ita Speculator in tit. de disp.
verb. Dicendum, n. 8. Ferrerius, cons. 255. n. 3. Capra
reg. 90. n. 66. ibidem docuit expressè Glossa in c. Super
eo de Præbend. in 6. & alibi Hojeda, de incompat. Be-
nef. par. 2. c. 11. n. 2. Idem approbant Sotus, Valentia,
Aragonius, Ledesma, & alij, quos citat Garcias de Beni-
part. 1. c. 5. n. 264. & segg. Probant, quia ita consuetu-
do obtinuit; & seruat quam Papa scit, & tolerat, &
consequenter excusat, & reddit licitam dictam plura-
litatem, & aliter dicendo (inquit Cardinalis,) esset il-
laqueare multas Animas, vel, (vt inquit alij,) totus
Mundus esset in statu damnationis, consuetudo enim
generalis potest de illicito facere licitum, & è con-
uerso, c. Cum olim. de Cleric. coniug.

4. Sed hæc sententia videtur sublata post Con-
cil. Trident. c. 17. sess. 24. vt notat Garcias tom. 1. part.
1. cap. 5. n. 273 & præfati Doctores intelligebant
dictam consuetudinem procedere; dummodò non
esset magna Beneficiorum pluralitas & coaceruatio;
qua stante non videtur posse à mortali excusari, nec
acceptantem, nec retinentem, nec conferentem
propter deformitatem, deordinationem, & grauif-
simum scandalum, quæ inde in Ecclesia sequuntur
ex supradictis in probatione primæ conclusionis; vt
proinde etiam quando adest iusta causa conferendi
plura Beneficia vni Clerico, Papa peccet grauiter
conferendo ei nimiam Beneficiorum pluralitatem,
vt etiam in terminis tradit Azorius, part. 2. lib. 6.
cap. 12. quest. 18. Quando autem sit magna coacer-
uatio, & nimia pluralitas Beneficiorum, tradunt
Hojeda, part. 1. cap. 2. 1. à num. 14. Flam. Parisius, de
Beneficijs, lib. 3. quest. 2. à num. 14. & Azorius d.
quest. 8. & verius est relinqui arbitrio boni viri,
qui consideratis numero, & valore Beneficiorum,

ac qualitate, dignitate, & idoneitate, seu sufficientia personarum, & aliis circumstantiis, id arbitratum vi late alios referens Hojeda d. cap. 2. citato num. 14. §. 15. Quamvis Azorius dicat iuxta aliquos censeri immo dicam coacervationem decem Beneficiorum, & iuxta alios novem, vel octo Beneficiorum pluralitatem, & Hojedam eod. cap. 2. num. 16. ex Benedicto Cypra in tract. regul. & Falent. reg. 90. n. 135. ait magnam multitudinem dici decem, vel octo Beneficia.

5. Non deferam tamen hic adnotare, opinionem reflatam, quod pluralitas Beneficiorum simplicium excusetur & etiam in foro conscientiae sit licita ob generalem consuetudinem in tota Mundo à Papa toleratam, vt tolerari possit, esse intelligendam, vel quod consuetudo illa solum excuset in foro conscientiae, & etiam in externo, cum nullum Beneficium est per se sufficiens ad congruam sustentationem; vel si alterum ex Beneficiis sit sufficiens, excuset quoad forum externum, non vero quoad internum, & coram Deo nisi saltem obtineatur, & retineantur non ad propriam commoditatem & lucrum, sed ob utilitatem Ecclesiae, & cum intentione elargiendi fructus superfluos in usus pauperum, & in alia opera pia. Quo casu inspecto iure Canonum potest dicta opinio, quod consuetudo excuset etiam in conscientia, admitti. Et ita docet Bossius ubi supra num. 35. Post Tridentinum tamen ubi vnum Beneficium est sufficiens, omnino requiritur Papae dispensatio, vt plura etiam simplicia possint haberi utroque foro inspecto.

6. Et tandem notatidem Bossius loco citato, n. 37. Dispensationem Papae circa dictam pluralitatem Beneficiorum quantumvis magna pecuniae quantitate obtentam, quoad forum quidem externum valere, & prodesse, non autem quoad forum conscientiae, licet etiam pro eodem foro interiori impetretur, nisi saltem intelligatur, & sit obtenta, & concessa non ad luxum, & avaritiam, vel ad vanam mundi pompam, nec vt obtinens fiat absolutus Dominus ad disponendum pro libito de fructibus Beneficiorum etiam in res illicitas, & prophanas, sed vt illis licite utatur, & superfluos impendat in usus Pauperum, & opera pia, ac causas honestas; ita enim obtinens poterit saluari in conscientia, & hoc pacto saltem existimo debere intelligi Glossam, & Innocentium, dum dicunt, habentia plura Beneficia sufficere Papae dispensationem etiam sine causa obtentam. Et talem etiam credendum est esse intentionem Papae, dum, ubi est vnum Beneficium sufficiens, dispensat quoque ad pluralitatem Beneficiorum, nempe, vt Beneficiatus habeat, & retineat non ad propriam, & priuatam utilitatem ad splendidiorem victum, vestitum, famulatum, & alia huiusmodi, (hoc enim esset dissipare Christi, & Ecclesiae Patrimonium, ad quod non extenditur Papae potestas, ac proinde non est praesumendum quod Papa ad id velit suam extendere dispensationem) sed ad largiendi ex fructibus honestae sustentationis superfluis erogandum in pauperes, & opera pia, ac Ecclesiae utilitatem. Et si impetrans dispensationem habeat praedictam intentionem dispensandi fructus superfluos honestae sustentationi non necessarios, & opere compleat, poterit, (licet alterum sit sufficiens,) retinere plura Beneficia tuta conscientia. Quod si post obtentam dispensationem, & adepta Beneficia, non praestet, esto, quod valeat dispensatio, & consequenter licite Beneficia retineantur, erit tamen in statu damnationis; ac proinde non poterit absolui, nisi resignet Beneficia superflua vel saltem dictos fructus honestae sustentationi superfluos in opera pia, & bene impendat. Neque quisquam sese tueatur dispensatione

Papae, quae semper, vel saltem in dubio intelligi debet facta cum illa bona intentione, vt Beneficia non habeantur ad proprium commodum & luxum, &c. alias sic dispensare ex Hostiensis, apud Lauacrum conscientiae, cap. 8. est cum licentia Papae in Infernum intrare. Et haec omnia docet Bossius, ubi supra, qui postea, n. 39. Subdit haec dixisse ad explicandum quare ratione possit aliquo modo in conscientia saluari pluralitas Beneficiorum simplicium, quae in tot Clericis, & Praelatis cernitur, Nam quod quando vnum est sufficiens, sit legitima causa habendi plura, vel dispensandi quoad dictam Beneficiorum pluralitatem, si nulla adsit alia legitima causa, non caret graui dubio. Quia etiam Clerici digni possunt Beneficiorum fructus in honestos usus, & pias causas infundere; quibus Propterea ad cuiusdam iniustam Patrimonij Christi distributionem conferri debent Beneficia, ne alioqui, & illis iniuria fiat, & Dei cultus diminuatur. Quod si nulli adsint, qui eos fructus pie erogent, tunc erit causa legitima conferendi vni plura Beneficia; non quia ij, quibus conferuntur, bene fructus impendant, sed quia desunt alij Clerici idonei, vt in locis haereticorum, quia bona Ecclesiarum, & fructus Beneficiorum sibi usurpant, & dissipant. Et ideo Azorius d. c. 12. quest. 3. praedictam causam non approbat, si sola sit; & ait non placere aliis multis: additque Cardinalem habuisse dictam causam pro legitima, quia putavit Beneficiorum simplicium pluralitatem prohiberi tantum iure Canonico, & consuetudinem pro dicta pluralitate sufficere. Ita, Bossius.

7. Et quidem hoc vltimum quod notat ex Azorio confirmat Io. Vvigers, de Inst. tract. 7. c. 3. dub. 19. n. 82. ubi docet non esse iustam causam dispensandi super pluralitate Beneficiorum, vt qui ea obtinere intendit, aut possidet, fructus erogat in pios usus quod etiam DD. communiter tradunt, teste Nauarero in Comment. de pluralitate Beneficiorum; quamvis ipse quoad retentionem videatur aliter sentire: sed ratio videtur euidens, quia dispensatio requirit causam extraordinariam: quod autem fructus superflui erogentur in pios usus non est quid extraordinarium. Deinde propter bonum aliquem finem per accidens, non debent inuerti Leges, & Statuta quae seruiunt ad bonum finem ipsius rei per se multo nobilioris: vnde minus debet ea de causa omitti finis per se; per accidens autem est Beneficiis, quod fructus impendantur in alios pios usus, quam in sustentationem Ministrorum Ecclesiae, quatenus scilicet contingit Beneficium habere plures fructus, quam Minister indigeat, per se autem Beneficiis conuenit, quod inde alantur Ministri Ecclesiae, & hi iuxta eorum numerum multiplicentur quantum fieri potest; ergo &c. Itaille, cui adde Malderum, de Inst. tractat. 9. cap. 2. dub. 18. & Layman, lib. 4. tract. 2. cap. 7. num. 2. in fine nominatim Cardinalem, & Nauarum impugnantem. Et haec dicta sufficiant in materia tam periculosa, & lubrica: vnde in facti contingentia videat vnusquisque quid faciat, & viros doctos, ac timoratos consulat nec dicat, ille, vel ille hoc facit: Ergo licitum erit facere, praeter DD. citatos legat Petrum Marchant. in Tribum. Sacram. tom. 3. tract. 10. titul. 4. quest. 2. conclus. 2. qui firmat, quod nemini suffragatur dispensatio Pontificia ad possidendam plura simul Beneficia nisi ex iusta causa fuerit obtenta.

RESOL. CLXXIII.

An in foro conscientiae sit licita, & possit retineri pensio obtenta à Pontifice absque iusta causa sine obsequio

Sup hoc foro conscientiae Ref. not. primae huius Ref. in eius §. Neque ob. eandem.